

OSZTÁLYOZÁS

Tárgy

325.331

Hely

"1962"

mély

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Baróti Géza

Jöttek, láttak — vesztek

Pesti hajótöröttek

NÉPSZAVA 1962. aug. 10.

Keresem a pesti emberrengetegben Csorbáék, a szolnoki bevándorlók nyomait s ijesztő bőségben bukkannak elém emberi és családi sorsok, amelyek mind abban a baljós pillanatban fordultak rosszra, amelyben a család felkerekedett és belopakodott Pestre. Megérkeztek az esti vagy haj-

nali vonattal, s ott maradtak egy kelletlen rokoncsalád nyakán, ismerősök otthonába fészkelve, elmérgesítve laza emberi kapcsolatokat, egyre tikkadtabban és reménytelenből lesve a jó szerencsét, amely nem akar bekopogni az ajtón.

Pesti hajótöröttek.

Nyolcan három helyen

A Csermák család — Borsodból eredtek útnak egy évvel ezelőtt — drámai töménységgel hordozza ezeknek a hivatlan bevándorlóknak sanyarú sorsát. Nyolcan vannak s három csoportban érkeztek, hűségesen követve a »beszivárgás« íratlan törvényeit, s most három helyen élnek, szétszóródva s máris recsegő-ropogó családi kötelékben, amely törvényszerűen felváltotta a patriarkális paraszti életformát.

Csermák András, az apa, szőlőmunkás volt, Tokaj-hegyalja szőlőiben dolgozott az asszony is, a húszéves és a tizenkilencéves leány is, nya-

ranta a két fiú s korábban, amíg bírták a munkát, az öregek is, a hetvenhat éves nagyapa és nagyanya. Egy vincel-lér-család, amelynek bőven lenne munkája a tokaji rekonstrukció kezdete óta, akár élete végéig. De a Csermák család Pestre jött.

— Miért?

Erre — élő szóval — egyelőre senki sem válaszol, míg idősebb Csermákné, a nagymama, az ölében szundító öthónapos csecsemőre sandít, s alig hallható, száraz hangon elmotyogja:

— Ezért a kis boldogtalannért...

Jön a szép sofőr

A Csermák családnak két-szobás családi háza volt E. község szélén, tágas nyári konyhával, amelyet néhány éve felpadlítottak s ott laktak az öregek, míg a két szobában ők hatan. Ebből is kiadtak néha egyet, alkalmi szállásnak, így keveredett a házhoz a pesti sofőr, akiről Csermák nagymama csak ennyit tud mondani:

— Szép legény volt...

A szép legénynek, a gyakori szállóvendégnek, megtetszett a legidősebb lány, annak is megtetszett a szép legény, s amikor a kölcsönös vonzalom gyümölcse jelentkezett, a család alatt megmozdult a föld. A családot elsodorták az erkölcsi szégyen hullámai, egészen Pestig sodorták, az után lerakták a hajótörötte-

ket, kit Angyalföldön, kit Óbudán, kit Zuglóban, azóta így élnek, albérlésben és megtűrt, már gyűlölt vendégként egy ismerős családnál, akikkel hónapok óta nem is beszélnek... Tikkasztó, félelmetes magánylengi körül a családot, amely felégette maga mögött a hidakat — eladva a családi házat — s egyfajta gyötrelmes anyagi bizonytalanság...

— És a sofőr?

A szép legény elment az ország másik végébe dolgozni, háromszáz forint tartásdíjat még kipereltek belőle, többet nem lehetett, mert az elvált asszonynál is maradt két gyerek, s a válóper akkor indult meg, amikor a gyermektartási keresetet kikézbésítették. A második elsodort család...

A vagyon elúszik

A család a ház eladása után mintegy hatvanezer forint fölért rendelkezett — tekintélyes kis vagyon —, amellyel megteremthette volna legalább az otthonát, de nem így történt. A gyanútlan és gyámoltalan borsodiak addig ácsorogtak a pesti lakásbörzéken, addig járogattak gyanútlanul, élelmes lakásüzérek vezetésével »eladó« családi házakba, lakásokba, addig fizetgették a különböző előlegeket, foglalókat és biztosítékokat, míg a kis vagyon széttöredezett, elúszott, egy részét felélték, amíg kapkodva és ügyefogyottan iparkodtak megteremteni azt a pesti életformát, amitől any-

nyit reméltek a bevándorlás előtt...

De most miből élnek?

A nagyszülőket a család tartja el, pótolva idősebb Csermák tsz-járandóságát, amelyet a nagymama otthon könnyen kiegészített baromfi-val, tojással, a kertben termelt zöldséggel. Csermák, a sovány, süppedt arcú, szótlan ember egy Pest környéki gyümölcs-termelő szövetkezetben kapott szaktudásának megfelelő idénymunkát, de fogalma sincs, mi lesz télen, amikor a kenyigék és barackfák téli ál-mot alusznak. Az asszony bejár dolgozni két házhoz is, ez a munka egész napját lefog-

lalja, a családra viszont a kisebbik lány dolgozik, akit nem engednek »cselédnek«, mert félig-meddig menyasszony. Egy kispesti szövőmunkás az udvarlója, akit rendes, tisztességes, dolgozó fiúnak ismernek, sokkal komolyabb embernek, mint a szép sofőrt s abban reménykednek, hogy a házasság majd tisztázza bizonytalan anyagi és társadalmi helyzetüket... A »megesett« lány, akinek gyermekét a nagymama neveli, viszont kijár Pestről, negyven kilométert utazik naponta kétszer, egy szeszfőzdeben dolgozik. Az idősebbik fiú ipari tanuló egy magánkiskolában jár. Evvel a kör bezárul.

Mi lenne, ha...

A két öreg — utolsónak érkeztek —, áporodott, keserű unalomban fuldoklik, csak a hivatlan unoka, a boldogtalan kis kilencedik létezése csepent egy kis mézet ebbe az életbe — egyébként csendes, szívós haraggal átkozza a percet, amikor átlépte Pest határát. A két fiúról a leghamarabb lemállottak a falusi jegyek, a lakatosinas már alig jár haza, a kisebbik pedig abban reménykedik, hogy jövőre, a nyolc általános után — kitűnő tanuló — az egyik tanára »bepártolja« egy üzembe, a kisebbik lány őszre talán valódi pesti asszony lesz. Nyolc emberből ők hárman, vékony hajszálgyökerekkel már a pesti talajhoz tapadnak, de a két öreg egészen gyökértelen, s tudjuk, micsoda keserűség öreg parasztoznak ezen a száraz, kemény, részvétlen pesti kövezeten élni...

Marad a családi törzs: az apa, anya és az idősebb lány, akinek a könnyelműsége rengette meg a földet a lábuk alatt. Ők hárman viselik ennek az esztelen bevándorlásnak minden átkát. Az apa sovány, görcsös ember, mint a szőlőgyökér, az anya, aki »házakhoz jár«, mostanában tanulja a hajdani nincstelenség sorsát, a nagyobbik lány elfakult, ellomposodott, elcsönvedett, s hajából árad a szesz-főzde savanyú cefreszaga...

— Mi lenne, ha visszamenéne Borsodba? — kérdelem, s erre összerándulnak, mint villamos ütésre.

Válasz nincs, talán csak az apa keserű, kiégett pillantása, amelyben valami csüggedt visszfény villan:

— Vissza?... Ha nincs hová?...

Baróti Géza